National Library of Israel

Doar Hayom - דאר היום, 02.11.1928, page 6

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

היום הרת עולם, היום יום שני בנובמבר, רבותי, והיום לא יארע כלום!

הן לא נביא אנכי ולא בן נביא ולא בן־נביא. אין לי בשה סימני נבואה ואף איני גר עוד ברחוב הנביאים, ובב"ז הוצה אני לנבא לכם הפעם: לא תהיה „טושי" (מריבה) שם בעיר העתיקה, כפי שחוששים אחינו המזרחיים, לא יקבעו שערי „חכד" לפני הכתל כפי שחשבו המערביים ולא יהיה הלילה מה שאתם חוששים כלכם, לא מיניה ולא מקצתיה ולא כלום!

הן אמרתי לכם כבר בשעורי הקודם: אם הם, כלומר עשרת־השבטים לא ירצו — ובודאי לא ירצו הפעם! — לא יארע הלילה שום דבר רע והכל יעבר אי"ה בשלום. התראו? את הכתל לא יתנו לנו הלי־קבידאטורים של הבית הלאומי שלנו השוכנים בציון, רק קומבינציה של שלש אצבעות, אבל פרעות ג"כ לא יסדרו לנו אחרי ה„ויצעקו" של „דאר היום", לקחת מאתנו גם את הרכוש וגם את הנפש — זהו Too much (יותר מדי!)...

וליתר בטחון ההקינו הכמים לו־ביר ביום ההוא „**אשרי יושבי ביתך**" עד גמירא ואחב"י שבעיר־העתיקה יתפללו תפלת נעילה של יום הכפורים ב„רף" הידוע לכבוד יום טוב שלנו בשני לנובמבר וביחוד לכבוד יום טוב שני שלהם בע"ש"ק, עד יעבור זעם, ושלום על ישראל...

והאמת ניתנה להגיד, רבותי, שלו סדר השמש הצפתי את הענין עם השומר המערבי, כנהוג, לא היו באות עלינו כל הצרות האלו: הכותל היה שלנו!

הן מספרים לי יודעי דבר כי השמש הזה קבל מנה יפה מהרבי מראדזימין לקביעת המחיצה ביום־הכפורים, כידוע, ובא אליו שותפו הס־פרדי סותר „הנשמות" (הנרות) על יד הכותל, ודרש מאתו את חלקו בלשו־נו: „קוידי קומיר!" (אני רוצה לאכל..) וענה לו האשכנזי אף הוא, בלשונו: לא, באלף רבתי, יא חבי־בי! זהו רב אשכנזי: הכסף הוא שלי, כשיבוא רב או „חכם" שלך מסלוניקי או מאיזמיר יהיה הכסף שלך.

ומהמת שלא נתג בו מידת חסי־דות: „שלי־שלך.. ואתא השתתף וספר למערבי על המחיצה, דמסר למופתי, דספר למושל. ואתא ר' ד"ף והכה לישראל ומשך להדיגדיא, והכל בשביל „תרי־זוזי"!

ולא עוד אלא שבשעת המשפט הכביד השמש הצפתי לשופט כי יש גם שני רבנים בירושלם: הרב קוק בחורבה והרב נח שרייבער אצל הכו־תל המערבי...

ר' שמואל סלנט זצ"ל אסר בפי־רוש להוציא ס"ת ההוצה ור' נח התיר כדי לעשות תורתו־סחורתו.

אשרי העם שכ"כ נוח לו בביתנו הלאומי, ואשרי משרד הרבנות שבהפ־קירא נוח לו במקומותינו הקדושים!

אלמלי הייתי — לא ריטשילד! — אלא פשוט, איזה תקיף שם במלון יוז או בועד הלאומי, הייתי קובע פרס מיוחד, פרס ה־שלום (כמו של נובל!) והייתי נותן, נחשדנא למי? — — —

מובן מאליו, יודידנו ר' קלוריסקי בעד כרוז־השלום שלו לערבים וביחוד בעד ה„שלום־עליכם" שקבל הוא וש־קבלנו גם אנחנו בזכותו מהעתונות הערבית לכבוד יום טוב, שהרי חוץ מהפרסום הגדול שעשה קלוריסקי לעצמו בעולם, הרי נודע לנו לכתפ"ה דבר אחד, שהערבים אינם רוצים בשלום.

כנראה, שכח קלוריסקי את תל־מודו למרות שלשים שנות עבודתו הדיפלומטית בארצנו, ונעלמה ממנו הלכה זו, שהיא ידועה לכל בר־בי־רב במקומנו. כלל זה יהא נקוט בידך תמיד: אם נותנים לו לערבי עד התאש, כיד הוא מחוזה לך קידה והש־תחוויה, בודע לברכיך ואומר: „תחת אכראס יא ביק!" (הריני מוכן ומ־זומן לפקודתך, אדוני הרם!), ואולם אם תראה לו קצת הולשה מצדך ות־בקש ממנו שלום, מיד הוא מטפס על ראשך — ותשובתם ההצופה של ה„נאמעה אל־ערביה" מבני ישמעאל ושל ה„פלשתין" מבני עשו — הלא תוכיח!...

ומבין, שהזכרנו זה עכשיו את שני ידידינו אלה, רוצה אני למכר לכם בזה את נוסח השובתי הגלויה והקצרה לחברנו הנא רבי ישמעאל, כאן מתחת לקו ובמדור התהתון שלו, כדרכו, ובלי מסוה שהטיחותי בכוונה בזמן האחרון.

וזהו פתשגן הכתב, שערכתי וש־שלחתי להם:

אחרי דרישת שלומכם הטוב, יש לי הכבוד להודיע לך, בן־דודי היקר וידיד נפשי מאז ומעולם, כי זכיתי לקרא את דבריך האחרונים, תוכם רצוף אהבה, בדבר הכותל שלנו.

וראשית כל דבר, עלי להביע לך בשמי ובשם כל ישראל, את תודתנו הנובעת מע מיקא דרבא על תשובתך הגלויה ל„קלוריסקי", תשו־בה כהלכה ולקח טוב כתאוי לו, למען ידע שאכור לאדם מישראל בזמננו לפנות אליכם על דעת עצמו בכרוזים ובחצעות של שלום, כל מכה כזו מצ־דכם תזכיר לי ולאחרים, שאסור לי־הודי להשפיל את כבודו וכבוד עמו ולזחל על ארבע.. אסיר ביחוד לשחק „קאראקיז" עמכם על חשבון כלל ישראל. ידע קלוריסקי כי הוא דבר לא ע"ל הכותל כי אם אל הכותל ולא אל הכותל־המערבי אלא הכותל ה ע־ב ב י, וכותל ערבי אין לו אזנים..

והשנית, מודים אנחנו לך ולכל המושלמים, על מדת „החסד והרח־מים" שנהגתם בנו, לפי דבריך, תטוב בי לא כלו רחמיך כי לא תמו חסדיך וכיד הכנסת אורחים הטובה עליכם עוד מימי אברהם אבינו, קבלתם אות־נו ונתתם לנו „אכסניה" אחר גרוש כפרד. ואולם, אם אינני טועה בזכרוני, הרי לא אתם הכנסתם אותנו אלא התורקים, והרי גלוי וידוע שלולא הקורבאטש של ה„זב־מיה" התורקי ולולא „הקאפי־טולאציות" והקוואסים הגבוהים ההסונים של הקונסולים למיניהם בארץ, שהטילו אימה עליכם, לא היו־תם משאירים זכר וגם שריד ופליט לא רק מיהודים אלא גם מהנוצרים ומה„פראנג'", יכבר ה„באפרים" למיניהם...

ביחוד נרגשים אנו מאד ממדת ה„סבלנות" שלכם, שאתם נוהגים ביד רחבה ונדיבה במדינות הער־בים. שבהן יאהב"י הם המיעוטים, בדר־בריך, והן רק תמיל קראנו בעתון על יחס הערבים אל אחינו בתי־ט ז ועל צרותיהם אצל המושלמיים: „לא חיי אנשים כי אם חיי כלבים" הם חיים שם תחת כנפי חסותם של בעלי ה„סבלנות המושלמית". וגם הדבש שהיו מלקקים מכם אהב"י במרוקו עד בואהצרפתים, יכל להיכיר על אמתת כל דבריך...

אינני היכתורין גדיר במוך, הביבי חעורך המושלמי, אבל שאל לדור ראשון ויגדך את מעשי „הסבל־נות" שלכם כאן בירושלם במשך הדורות.

ותצויין עובדא אחת מני ואלף: מעשה בר' יעקב ברדקי ז"ל, אחד מחשובי העדה האשכנזית בירושלם, שחלך לתומו ברחוב היהודים — הן רק לפני כמה עשרות בשנים היה הדבר! — ונפגש בו ערבי אחד מחברוזנים הידועים, מה„שאבאב" שלכם, ממשפחת ה„בא שאיטים" הידועה, — שהיה הולך אחרי המורו הנושא שק קמח או חטים, כשעלה החמור על המדרגות הצרות והחלקות מעדו רגליו וכרע תחת כבל משאו. מה עשה? הסיר את השק מעל החמור ונטל אותו על שכם היהודי להובילו עד ביתו של הערבי, ולא עוד אלא שזה האחרון רכב על חשק, מישם מדת „הסבלנות, החסד והרחמים" — על חמור.

מובן מאליו, כי הדשים אחרים אח"כ נמנת היהודי הלז לקונסול אוכ־תרי בירושלם לתגן על אחיו האשכנ־זים מפני „רחמנותם" של שכניהם הערבים..

ואם אומר אספרה לך, ידידי, את כל החסדים הטובים שגמלתם תמיד עמנו בירושלים תקצר חיריעה מהכיל, ו„ב אביא רק עוד ספור־טיפוסי קטן:

מעשה ביהודי ר' אדית הנאמן, שהלך ברחוב היהודים לפני שבעים או שמונים שנה, בערב פסח ביום סג־ריר, ונפגש בו ערבי מחשובי העדה שהיה נעול נעלים חדשות, וירוקות ארוכות לרגליו. ומהמת שהיה רפש וטיט ברחובי צוה ליהודי, שיואיל ברב חסדו וסבלנותו לכוף את עצמו לפניו, וירכב עליו עד ביתו. וכל כך למה? מפני ה„רחמנות" הגדולה שהיה לערבי על... נעליו החדשות והירוקות, שחס עליהן לבל תתלכלכנה חלילה בבוץ..

ומה לנו להרחיק לכת? — הן רק לפני חדשים מספר לא יכלו בנו־תינו ונשותינו הצעירות לצאת מפתח הבית, לרבות הלילות, מפני חבתם היתרה של המושלמים הצעירים לב־נות ישראל ולשם כריתת „ברית שלום" כנראה..

וכי תעברו בחיצות ירושלים ברר־חוב הבזר בעיר העתיקה וראיתם שם את הערבי השמן והעבת הרובץ לפ־תח חנותו ומציק לכל אחב"י השכ־נים ועוברי דרך עד היום הזה.

ומחמת, שהגך בחי, אדוני עורך הנ'אמעה, ומומחה גדול בחיכתודית, איעצך, לשם השתלמות וידיעת האר־מת, לעיין מצת במעשי המושלמי הרחמן והסבלן מוחמד אבן פאדוק שלכם בימי מימי שלתכם הרומה בירושלם, וכל גבו־ריתיו והסדיו ורחמיו ונדיבות לבו המושלמי ביחס ליהודים, הלא הם כתובים בספר „חרבות ירושלים" (שמו מעיד עליו!) עד היום הזה.

יא יעילו לך, יא חביבי, כל האספות והטרדם שאתם עושים היום מסביב לכותל, ולא יעלה בידך לנשל אותנו מנחלתנו ומירושתנו, ירושת־אבות, של אברהם, יצחק ויעקב ואל תניחו לכם, ידידי, „צפרים אנגליות" בתוך חיקכם!..

ועליכם־אסאלאם!..

ועכשיו נניה, כמו שאומרים, לא את ה„בן מלך" אלא את בן־דודנו וכ־קח את „בן עשו" מפלסטין.

קראתי את מאמרו „הזועף", שבו שפך את כל חמתו עלינו, והריני מו־דה ומתודה לפני קהל ועדה, בשמי ובשם כל ישראל על החטאים שהטאנו אמנם לארצנו.

על שלשה פשעי ישראר ועל אר־בעה לא אשיבנו:

על פשע ראשון, שיסדנו עיר הדשה בשם „תל־אביב" על חולות יפו. ועל זה מספרים אגדה יפה זו. אחרי רעידת האדמה החליט אללאה לבקר את ארצו הקדושה, שלא ראה זה אל־פים שנה. הזמין לו אורחן „צפלין" גדול ועף לו בלוית שני מלאכיו, מי־כאל מימין וגבריאל משמאל על שמי התכלת של הארץ הבהוכה.. ראה, כב־יכול, על חוף הים את הקיזינו ואת רחוב אלנבי והבנינים המפואדים של ביאליק ושל הגמנסיה ושאל מאת בני לויתו מתוך סקרנות: „מה שם העיר הזאת?"

— הן זוהי תל־אביב — ענו לו שניהם בבת אחת — העיר העבריה הראשונה בא"י, העיר של דיזנגוף.

העיף בה הזקן מבט, אחרון מתוך הגאה ודאה בין בית־דאג'אן ובין קא־קון נקודות ירוקות נחמדות ובתוכן גנות אדומים ושורות לבנות ביניתו.

— „מה זה?" — שאל כביכול.

— אלה הן המושבות העבריות, שפתח תקוה, חדרה.. פרדסים.. זכרון יעקב.. כרמים...

האורון נטה צפונה ושם במרום על פני שטיח מגוון ירוק־שחור־מחום, כצבעי הקשת ממש, הבש את המיש־כפים לעיניו יעבריאר הראה לו ע' הארץ: זהו העמק.. חרוצים.. נהלל.. עין־חרוד.. וחנה בלפוריה, מלי־שין בלפור!..

הדרים האורון וצף על פני הרי אפרים ושומרון עדי הגיעם בזן הר־עיבל והרי־גדיזים הציץ אללאה רמטה ואמר: אכן זייתי כבר כל ישם העיר הפנים שכם..

תמהו שני מהוזו ואמרו: איכבה ידעת כי זוהי שכם?

— הדבר פשוט מאד — ענה הם בחוכחה — הרי יש לי סמן ההרבות והזכל שנשאר כל עיר מלפני ארפים בשנים..

ועל עיר פשע גדול, שאין לו כפרה, על התרבית העברית, אדרבה יאמר נא לי ידידי העורך הפרישת־נאי, כמה אחוזים ישנם בין תגויים, שהם יודעים קרוא וכתוב ואם לא רו־בם ככלם מישתמשים ב„הותמת", וכי רחקים בלשונם עד היום הזה.. הן רק היהודי ס מ ו א ל פתח לכם בתי מפר בכל הכפרים לפקח עיני עורים (ולא עברים!). ואפילו מנדבת היהודי כדורי נפתח ל ב בי"ס חקלאי, צא וראה בספר הערבים ובעריב, אם לא תמצא את ה„סראג'", ה„קנדיל" שע־ור את עיניהם עוד מימי ישמעאל עד שבא היהודי רוטנברג ראשון, לכב את החשכה ביפו וברקיב „ע'אם" כדי שתוכלו לכתוב ולקרא מאמרי שטנה נגדנו לאור החשמל היהודי..

ילמה נכחד? — הן רבים מת־מרצרים ומה„קהות'ים" שלפני המיר־מה נתמנו עכשיו מכספי היהודים ומשמשים לפקידים עליונים ומדברים גבוהה גבוהה בעתונים ובמטרדים על עם ישראל

עוד פשע שלישי, גדול ואיום היהודים פחדנים הם, „און־אדיאלי מייתה", ובשעה שהנוצרים בני להם בעירני מבצרים מתוך הפחדי יצאו היהודים „תבזויים והחלשים" ובנו להם שכונות רחוקות בנחלת שבעה ובמאה שערים ובמונטיפיורי בלי פחד ומורא, בשהגבורים המושלמים בגדי בלילה את שערי העיר עד לפני המלחמה מתוך פחד, מה? אדי פחד שר התנפרות „הנזרים היהודים" עריהם

אין ברצוני להתוכחה עמך הרבה הכפר על כל „חטאינו ועונותינו הר־בים לכם ולמשלה. כי יידע אנכי מי מדבר מתוך גרונכם ומי היא המי־ר דאאיהלכתא של המנהיגה נגד „הבית"!.. הן יודעים הדואים אני מ' עומד מאדיר בכבוד ומישיר אתי גם בחוטים דתיים, במעיקר דבעות המרקדיות וציעקות על הכמה, ואולם על זה איעצך ראת את הדיקטטורה המיצחה בהין ה„נפיר" מחיפה מע שה בשני חתולים, אחד ציני ואחד ערבי שהלבן ידלת ביניהם את הדבר־ר אצל חמיר אנגרי, ותקיף אבל, כמובן, את כר הגבינה ישניהם עומ־דים ורבים ביניהם.

יושים נא לקרא גם את הערת המערכת מתחת ותמונה ותבין את הכל.

יבכלל מטי רמדתם ההיוך בני אדם עם „בילמאן" יאספת ועי תוגים ומלבישים הגנים, אם יא מיזי הדדים!

עז מזות